

**Uchwała Nr XXIII/188/08
Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach**

z dnia 1 lipca 2008 r.

w sprawie zatwierdzenia „Planu odnowy miejscowości Zabrzeg na lata 2008-2015”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) w związku z § 10 ust. 2 pkt 2b) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38 poz. 220)

**Rada Miejska w Czechowicach-Dziedzicach
uchwala:**

§ 1. Zatwierdza „Plan odnowy miejscowości Zabrzeg na lata 2008-2015”, przyjęty uchwałą nr 1 Zebrania Wiejskiego w Zabrzegu z dnia 25 maja 2008 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czechowic-Dziedzic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

mgr Marek Kwaśny

Plan odnowy miejscowości Zabrzeg na lata 2008-2015

Zabrzeg, Czechowice-Dziedzice, maj 2008

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Charakterystyka miejscowości.....	4
1.1. Informacje podstawowe.....	4
1.2. Historia.....	5
1.3. Charakterystyka miejscowości.....	6
2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.....	8
2.1. Zasoby przyrodnicze.....	8
2.2. Dziedzictwo kulturowe.....	8
2.3. Obiekty i tereny.....	9
2.4. Infrastruktura społeczna.....	10
2.5. Infrastruktura techniczna.....	10
2.6. Gospodarka i rolnictwo.....	11
2.7. Kapitał społeczny i ludzki.....	11
3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.....	12
4. Planowane w latach 2008-2015 zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną.....	14

Wprowadzenie

Planowanie rozwoju jest dobrą praktyką każdej społeczności.

Odnowa wsi to wspólne, zaplanowane działanie jej mieszkańców, zmierzające do poprawy jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz promowanie obszarów wiejskich. Odnowa wsi zmierza do rozwoju tożsamości wiejskiej, zachowania dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich, wzrostu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Odnowa i rozwój wsi to jedno z działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Opracowanie Planu rozwoju miejscowości Zabrzeg na lata 2008-2015 pozwala określić jakie obszary działań są priorytetowe dla mieszkańców Zabrzega, a także umożliwia sięganie po środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, aby wesprzeć nimi realizację zadań wskazanych w niniejszym dokumencie.

Plan odnowy miejscowości Zabrzeg na lata 2008-2015 opracowano przyjmując za podstawę wyniki debaty publicznej organizowanej metodą aktywnego planowania strategicznego. W pracach nad dokumentem wzięli udział mieszkańcy Zabrzega i reprezentanci samorządu Gminy Czechowice-Dziedzice. Lista uczestników prac przedstawia się następująco: Władysław Wiśniewski, Józef Iskrzycki, Brunon Kieloch, Andrzej Klimaniec, Alicja Kuboszek, Jerzy Kwaśniewski, Stanisław Paweł Londzin, Andrzej Wrzoł, Józef Wrzoł, Stanisław Zbijowski, Stanisław Czyż, Marzena Gałęcka, Grzegorz Wąsik, Błażej Budny.

1. Charakterystyka miejscowości

1.1. Informacje podstawowe

Zabrzeg to wieś położona na południu Polski, w województwie śląskim, w powiecie bielskim. Jest sołectwem miejsko-wiejskiej Gminy Czechowice-Dziedzice.

Zabrzeg na mapie Polski

Położenie geograficzne miejscowości wyznaczają koordynaty: 49° 54' 52" N, 18° 56' 44" E. Według podziału fizycznogeograficznego Zabrzeg leży w obrębie Północnego Podkarpacia, na granicy Doliny Górnej Wisły i Podgórzia Wilamowickiego.

Liczba mieszkańców Zabrzega wynosi 3090 osób, w tym 1551 kobiet (stan na dzień 12 marca 2008r.). Wieś zajmuje powierzchnię 1,4 tys. ha.

Plan Zabrzega (autor: Dariusz Paliczka, źródło: <http://www.mapa.czechowice.pl/>)

1.2. Historia

Wieś Zabrzeg początkami swymi sięga XIV wieku. Należała wówczas do tzw. wsi szlacheckich. Wieś powstała na terenie pierwotnego boru karczowanego przez osadników, którzy przybyli tutaj zarówno z Małopolski jak i ze Śląska.

O Zabrzegu mówi dokument z 9 listopada 1521 r. znajdujący się w "Księdze przywilejów miasta Bielska". O Zabrzegu czytamy również w przywilejach księcia cieszyńskiego Fryderyka Kazimierza z 1556r. Na jego podstawie 11 wiosek sąsiadujących z Bielskiem, w tym także Zabrzeg miały obowiązek konsumpcji piwa i wina, które dostarczało miasto Bielsko.

Zabrzeg początkowo należał do parafii w Goczałkowicach. Z chwilą objęcia w 1568 roku Księstwa Pszczyńskiego przez Karola Promnitta parafia goczałkowicka poszła śladem swojego właściciela i przyjęła luteranizm. W okresie 1568-1590 Zabrzeg, który pozostał przy katolicyzmie, w nieznanych bliżej okolicznościach przeszedł pod władzę proboszczów czechowickich. W 1782 roku wybudowano piękny barokowo-klasycystyczny murowany kościół pod wezwaniem Św. Józefa. Zabrzeg stał się samodzielną parafią 1 listopada 1785 roku. Przy kościele w 1793 roku zbudowano parterowy budynek dla potrzeb szkoły. W miarę powiększania się liczby dzieci dobudowano piętro i urządzono salę, w których realizowano program czterech klas szkoły ludowej. Nowy budynek szkolny, na gruncie Jana Wrzoła oddano do użytku w 1930 r. Szkoła ta realizowała pełny program szkoły powszechnej.

W wyniku wojny austriacko-pruskiej Górny Śląsk został zagarnięty przez królestwo pruskie. Przy Austrii pozostał Śląsk Cieszyński i Opawski. Rzeka Wisła stała się granicą pomiędzy Austrią i Prusami. Z tego faktu skorzystali mieszkańcy Zabrzega, którzy mieli okazję prowadzenia handlu z sąsiednimi bogatymi państwami. Przez granicę na Wiśle przeprawiali ludzi przewoźnicy.

W latach 1781-1790 ówczesny właściciel księstwa bielskiego Książę Franciszek Sułkowski rozparcelował wszystkie folwarki swego dominium. Folwark zabrzeski przeszedł w ręce chłopów.

Na początku drugiej połowy XIX w. nastąpił proces bogacenia się miejscowych siedlaków i chałupników. Prace przy budowie Cesarsko-Królewskiej Uprzywilejowanej Kolei Północnej cesarza Ferdynanda, a później zatrudnienie na kolei, przyniosły znaczne dochody miejscowej ludności. Odcinek kolei Bohumin - Zabrzeg -Dziedzice został uruchomiony 17 grudnia 1855 roku, zaś drugi tor linii budowano w latach 1888-1889. Na dalszym rozwoju Zabrzega zaważył rozwój przemysłu w pobliskich Dziedzicach i Czechowicach pod koniec XIX i na początku XX w. Znaczna część ludności Zabrzega znalazła zatrudnienie w powstających zakładach przemysłowych i także na kolei. W dniu 4 czerwca 1928 r. otwarto stację towarową w Czarnolesiu (obecnie Zabrzeg-Czarnolesie). Stacja ta została rozbudowana po II wojnie światowej dla potrzeb Okręgu Południowego PKP, dając zatrudnienie sporej liczbie mieszkańców wsi.

Wzrost zamożności mieszkańców oraz ruchliwość społeczna spowodowały szybki wzrost uświadomienia narodowego i podjęcia walki z dominacją niemieckiej burżuazji oraz o polski charakter naszych ziem. Ośrodkiem polskiego życia narodowego i polskiej kultury stał się zabrzeski kościół i szkoła. Z tego kręgu wywodzili się budziciele polskości i życia narodowego jak nauczyciel Józef Londzin (1836-1906), kierownik szkoły Jan Ozaist (zmarł 20.08.1923 r.), Józef Wrzoł, ks. Józef Koczy. Ks. Józef Doleżel(zm. 12.02.1893 r.), który przed przybyciem do Zabrzega pracował w Niemieckiej Lutyni, był długoletnim prezesem Czytelni Katolickiej w Zabrzegu (założonej przez Józefa Londzina w 1875r.) oraz miłośnikiem polskiego języka i kultury. Zadaniem placówki było nie tylko propagowanie czytelnictwa książek polskich, ale także prowadzenie pogadanek i odczytów, śpiewanie pieśni narodowych i wystawianie polskich sztuk teatralnych. Z kręgów Czytelni Katolickiej wyszła

myśl założenia Koła Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, które w Zabrzegu powstało w 1899 r. Przy każdym kole istniała biblioteka, a koło zabrzeskie posiadało prężny amatorski zespół teatralny i śpiewaczy.

Z kręgów szkoły w Zabrzegu wywodzili się założyciele Ochotniczej Straży Pożarnej, która powstała w 1893 roku.

Pierwsza wojna światowa przyniosła ofiary i zubożenie mieszkańców, jednakże w jej wyniku powstało niepodległe państwo polskie, do którego weszła część Śląska Cieszyńskiego.

Nastąpił okres rozwoju gospodarczego wsi. W latach 1924-30 przeprowadzono regulację Wisły, a później i Iłownicy. Zlikwidowano meandry na rzekach, poszerzono i podniesiono wały ochronne, przyspieszono spływ wód. Ostatecznie teren Zabrzega zabezpieczono przed zalewem, przez wybudowanie na rzece Wiśle w roku 1954 zapory i utworzenie Jeziora Goczałkowickiego.

Systematycznie zwiększała się ilość mieszkańców wsi, o czym świadczy następujące zestawienie: 1780r. - domów 164, mieszkańców 844; 1880r. - domów 195, mieszkańców 1277; w 1969r. ludność Zabrzega liczyła już 2234 osoby.

W czasie okupacji hitlerowskiej Urząd w Zabrzegu obejmował działalnością także Ligotę, Bronów, Landek i Rudzicę. W szkole nauczano w języku niemieckim, wciągano mieszkańców na listę narodową (Volkslista) wywożono na roboty do Niemiec, wysiedlano z gospodarstw. W wyniku ciężkich walk Zabrzeg zostaje wyzwolony 9 lutego 1945 r. W czasie walk Armii Radzieckiej z Niemcami, Ochodza zostaje zniszczona w 90%.

Przed wojną Zabrzeg był gminą jednostkową, po wojnie od 1945 r. gminą zbiorową obejmującą trzy gromady: Zabrzeg, Bronów i Ligotę. W 1955 r. stał się samodzielną gromadą wraz z obszarem Ligoty - kolonią Maciejowice. W związku z budową zbiornika wodnego w Goczałkowicach 1 stycznia 1954 r. wieś przyłączono do powiatu pszczyńskiego. Z gromady Zabrzeg przeznaczono na zbiornik wodny tereny o powierzchni 182 ha. W 1975 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju Zabrzeg został włączony do Gminy Czechowice-Dziedzice.

Budowa wielkiej zapory na Wiśle i powstanie dużego zbiornika wodnego zaopatrującego w wodę Górnośląski Okręg Przemysłowy zaktywizowała gospodarczo wieś. W związku z tą budową zmodernizowano sieć dróg publicznych, powstało szereg placówek kulturalno-oświatowych, rzemieślniczych, usługowych, handlowych i domów mieszkalnych.

Informacja oparta na książce "Zabrzeg i jego mieszkańcy dawniej i dziś na fotografii" Czechowice - Zabrzeg 1998 r.

1.3. Charakterystyka miejscowości

Zabrzeg pod względem osadniczym ma charakter osiedlowo-mieszkaniowy i rolniczy. Zabudowa jest typu podmiejskiego, tworzą ją głównie domy jednorodzinne.

Centrum usługowe miejscowości zlokalizowane jest w kwadracie ulic Sikorskiego, Gminnej, Maciejowickiej i Stadionowej oraz w ciągu ul. Do Zapory. Znajdują się tutaj:

- strażnica Ochotniczej Straży Pożarnej w Zabrzegu, ul. T. Gazdy 3;
- stadion LKS Sokół Zabrzeg, ul. Stadionowa 30;
- Filia nr 9 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach, ul. Gminna 4;
- Poczta Polska oddział w Zabrzegu, ul. Gminna 4;
- filia Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Gminna 4;
- Przedszkole Publiczne, ul. Gazdy 5;
- punkty handlowe i usługowe.

W sąsiedztwie centrum miejscowości znajdują się kościół pod wezwaniem Świętego Józefa (ul. ks. Janoszka 16) i Zespół Szkół im. ks. Józefa Londzina (szkoła podstawowa i gimnazjum, ul. Pytla 1);

Kolejny ośrodek usługowo-handlowy, obejmujący m.in. sklep typu supersam oraz oddział banku, znajduje się przy - graniczącej z wyżej wskazanym centrum - stacji kolejowej Zabrzeg (ul. Miliardowicka).

Zabudowa mieszkaniowa obejmuje całe centrum miejscowości, stając się stopniowo bardziej rozproszona na jego obrzeżach i przyjmując tam typ zabudowy charakterystyczny dla obszarów rolniczych. Jedyne większe skupisko zabudowań mieszkalnych oderwane od centrum stanowi Ochocza, granicząca od strony wschodniej z Czechowicami-Dziedzicami. Naturalną północną granicą Zabrzega jest od zachodu Zbiornik Goczałkowicki, a dalej na wschód Wisła wraz z jej rozlewiskami. W części zachodniej połowę terytorium miejscowości zajmuje kompleks leśny z mieszczącą się w jego centrum kolejową stacją rozrządową Zabrzeg-Czarcolesie – jedną z największych w Polsce.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

2.1. Zasoby przyrodnicze

Teren Zabrzega jest częścią obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 "Dolina Górnej Wisły". Zachodnią połowę sołectwa stanowi atrakcyjny kompleks leśny zawierający m.in. rezerwat torfowiskowy Rotuz (jedyne tego typu w województwie śląskim), położony na granicy z gminą Chybie. Rezerwat ten stanowi siedlisko unikalnego zespołu roślin.

Obszar Doliny Górnej Wisły cechują sprzyjające warunki klimatyczne - łagodny klimat umiarkowanie ciepłego piętra klimatycznego o korzystnych warunkach termicznych i długim okresie wegetacji. Panują tu dobre warunki do klimatoterapii i rekreacji.

Obszar Zabrzega i okolic należy do systemu rzecznej Wisły. Północną i południową granicę sołectwa stanowią odpowiednio rzeki Wisła i Hłownica, będąca dopływem Wisły; występuje także kilka pomniejszych cieków wodnych.

Odcinek północno-zachodniej granicy Zabrzega stanowi wał zapory Zbiornika Goczałkowickiego. Jest to największy na południu Polski pod względem powierzchni i możliwości retencyjnych, zbiornik wodny, spełniający funkcję zaopatrzenia w wodę dla Aglomeracji Górnośląskiej i zadania przeciwpowodziowe. Wał zapory jest atrakcyjnym punktem widokowym.

Obszar doliny Wisły od jej wypływu z zapory wraz z jej prawo- i lewobrzeżnym otoczeniem posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Brzegi Wisły, jej dopływów oraz starorzeczy i stawów porastają zarośla tworzone przez wierzby wąskolistne oraz szuwarek trzcinowe i mozgowe; występują również łągi wierzbowo-topolowe, a w starorzeczach – rzadkie rośliny wodne. Najbardziej malowniczy i najatrakcyjniejszy przyrodniczo jest fragment rzeki od ujścia z zapory do progu położonego w Zabrzegu. Obszar ten cechuje szczególne bogactwo awifauny. Często obserwować można również sarny, dziki i zające oraz drobne drapieżniki i ptaki łowne, takie jak bażant i kuropatwa.

2.2. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Zabrzega znajdują się następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- Kościół parafialny pod wezwaniem Świętego Józefa, murowany, powstały w XVIII w., ul. ks. Janoszka 16;
- budynek mieszkalny, murowany, tynkowany z XVIII w., ul. Hłownicka 4;
- 2 budynki mieszkalne, murowane z I poł. XIX w., ul. ks. Janoszka 7 (dawniej Gospoda u Wawrzyczka) i ul. Sikorskiego 68.

Oprócz wyżej wymienionych, na terenie miejscowości znajduje się jeszcze kilkanaście obiektów zabytkowych – głównie budynków mieszkalnych, nie wpisanych do rejestru zabytków, z których daty powstania najstarszych sięgają 2 połowy XVIII w. Wśród nich specyficzną wartość historyczną i sentymentalną stanowią:

- Plebania parafii kościoła pod wezwaniem Świętego Józefa, murowana, powstała w 3 ćw. XIX w., ul. ks. Janoszka 16;
- Kapliczka przy ul. Waryńskiego;
- Budynek usługowo-mieszkalny z XIX w., dawniej „Gospoda u Gichnera”, bar „Pod Zaporą”;
- Stacja trafo, murowana, powstała ok. 1920r., ul. Londzina.

Ciekawą pamiątką są 2 kamienie zlokalizowane na terenie Zabrzega. Pierwszy z nich to kamień drogowy, pochodzący z okresu przynależności terytorialnej do Cesarstwa Austriackiego, wskazujący odległość od Wiednia. Znajduje się on przy skrzyżowaniu ulic

Waryńskiego, Sikorskiego i Do Zapory. Drugi z kamieni oznaczał granicę na Wiśle pomiędzy Prusami (później Cesarstwem Niemieckim) a Cesarstwem Austriackim w latach 1742-1918. W tej chwili znajduje się on na cmentarzu w Zabrzegu.

Charakterystycznymi symbolami historii Zabrzega są ponadto:

- Pomnik ks. Prałata Józefa Londzina przy kościele pod wezwaniem Świętego Józefa, ul. ks. Janoszka 16;
- Tablica upamiętniająca niewinne ofiary egzekucji, urządzonej przez hitlerowców 27 maja 1942 r. w celu złamania ducha oporu mieszkańców Zabrzega i okolicznych miejscowości. Tablica mieści się przy ul. Do Zapory.

Kamień drogowy w Zabrzegu

2.3. Obiekty i tereny

Miejscowość dysponuje następującymi obiektami, które dla jej mieszkańców i przybyszów stanowią miejsca spotkań, rekreacji, rozwijania zainteresowań i spędzania wolnego czasu:

- Stadion Ludowego Klubu Sportowego Sokół Zabrzeg, ul. Stadionowa;
- Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół im. ks. Józefa Londzina, ul. Pytla 1;

Atrakcyjnie zlokalizowane tereny pieszych i rowerowych wycieczek: ul. Spacerowa (do Czarnolesia), ul. Klimesza (wzdłuż Wisły) i droga wiodąca przez las do gajówki (od centrum ul. Gminną).

Niezwykle atrakcyjnym widokowo obiektem jest wał zapory Zbiornika Goczałkowickiego. Jest on wykorzystywany do spacerów, jazdy na rowerze, jazdy na łyżworolkach, a w zimie można również napotkać osoby uprawiające biegi narciarskie. Jednak jako obiekt inżynierski, wał i okolice nie posiadają praktycznie infrastruktury o charakterze turystycznym

czy rekreacyjnym, poza nielicznymi punktami gastronomicznymi. Po koronie zapory można dostać się do Goczałkowic.

Na terenie Zabrzega znajdują się także dwie wytyczone i oznakowane przez Gminę Czechowice-Dziedzice trasy rowerowe: zielona „Dolina Wisły” i pomarańczowa „Dolina Hłownicy” oraz przecinająca od południa kompleks leśny, dalej biegnąca na północ po wale zapory, trasa wokół Zbiornika Goczałkowickiego (Łąka – Goczałkowice Wieś – Bór I – Bór II – Goczałkowice Zdrój – Ochodza – Zabrzeg – Chybie – Strumień – Wisła Mała – Kol. Wisła Wielka – Fyrst – Roszkowice – Młynek – Łąka).

Korona wału zapory Zbiornika Goczałkowickiego jest atrakcyjnym celem wycieczek

2.4. Infrastruktura społeczna

Na terenie Zabrzega znajduje się Filia nr 9 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach (ul. Gminna 4).

Biblioteka dysponuje katalogiem systematycznym i tytułowym, wypożyczalnią dla dzieci i dorosłych oraz czytelnią. Filia udostępnia 15 825 woluminy i 14 tytułów prasowych, organizuje spotkania z dziećmi i wystawy.

Kolejnym obiektem infrastruktury społecznej jest strażnica Ochotniczej Straży Pożarnej. Pełni ona funkcje lokalnego ośrodka kultury – mieści się tutaj ekspozycja historyczna poświęcona straży pożarnej, odbywają się tu zawody w karcianej grze w taroki, a na sali odbywają się spotkania lokalnej społeczności poświęcone jej bieżącym problemom, jak i przyjęcia weselne.

Ponadto w Zespole Szkół mieści się Izba Pamięci poświęcona historii Zabrzega.

2.5. Infrastruktura techniczna

Zabrzeg jest w całości zelektryfikowany, pokryty siecią gazową, wodociągową i telekomunikacyjną. Wieś posiada połączenia drogowe z wszystkimi miejscowościami sąsiednimi oraz najbliższymi ośrodkami miejskimi (Czechowice-Dziedzice, Bielsko-Biała).

Wodociągowa sieć rozdzielcza administrowana jest przez gminne Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach.

Sieć gazowa zarządzana jest przez GSG Zabrze Sp. z o.o.. Lokalna rozdzielnia gazu znajduje się w Czechowicach-Dziedzicach.

Zasilanie Zabrzega energią elektryczną jest domeną firmy ENION S.A., której lokalna placówka znajduje się w Czechowicach-Dziedzicach.

Na terenie miejscowości prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów „u źródeł” w systemie workowym oraz selektywna zbiórka odpadów wielkogabarytowych (1 raz w roku).

Zabrzeg posiada czynną stację kolejową dla obsługi podróży, co umożliwia podróż w kierunkach: Petrovice w Czechach (przez Chybie, Zebrzydowice), Zwardoń (przez Czechowice-Dziedzice, Bielsko-Białą), Wisła Głębce (przez Skoczów), Kraków (przez Oświęcim) i Katowice (przez Pszczynę, Tychy).

W zakresie transportu publicznego Zabrzeg skomunikowany jest z Czechowicami-Dziedzicami dwoma liniami autobusowymi (nr 1 i 8), obsługiwanymi przez gminne Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej. Działa również przewoźnik prywatny świadczący usługi transportowe mikrobusami na trasie Bronów – Zabrzeg (4 przystanki) – Czechowice-Dziedzice.

2.6. Gospodarka i rolnictwo

Aktywność gospodarcza na terenie miejscowości ma charakter zróżnicowany. Kultywowana jest tradycyjna dla tych obszarów działalność rolna, szczególnie hodowla bydła i trzody chlewnej oraz zróżnicowane uprawy.

W Zabrzegu ma swoją siedzibę kilkadziesiąt małych przedsiębiorstw o charakterze produkcyjnym, handlowym i usługowym. Jedynym dużym zakładem pracy jest kolejowa stacja rozrządowa w Zabrzegu-Czarolesiu, zarządzana przez PKP.

2.7. Kapitał społeczny i ludzki

W Zabrzegu funkcjonuje sporo organizacji, w których działaniach aktywnie uczestniczą mieszkańcy wsi. Są wśród nich:

- Ochotnicza Straż Pożarna – zajmuje się ochroną przeciwpożarową, prowadzi młodzieżową drużynę pożarniczą, a ponadto organizuje imprezy kulturalne, oświatowe, szkolenia, międzynarodowe turnieje taroków;
- Zespół Regionalny Zabrzeg – zespół pieśni i tańca, kapela muzyczna;
- Szkołka szachowa – sukcesy w zawodach
- Ludowy Klub Sportowy Sokół Zabrzeg – piłka nożna (seniorzy oraz 3 grupy młodzieżowe), rodzinne imprezy rekreacyjno-sportowe, festyny;
- Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół im. ks. Józefa Londzina – lekka atletyka, biegi przełajowe.
- Zespół Charytatywny przy parafii kościoła pod wezwaniem Świętego Józefa – pomoc uboższym,
- Śląski Związek Pszczelarzy, koło w Zabrzegu – zapobieganie chorobom pszczół, podnoszenie kwalifikacji;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – spotkania seniorów, spotkania opłatkowe, wycieczki krajowe i zagraniczne;
- Koło Łowieckie Knieja – gospodarka leśna, dokarmianie zwierząt.

Dzięki grupie pasjonatów w Zabrzegu regularnie organizowane są rozgrywki w taroki. Jest to gra karciana, niegdyś rozpowszechniona na Śląsku Cieszyńskim, Słowacji i Węgrzech oraz szczególnie w Czechach i Austrii. Zabrzescy miłośnicy gry w taroki postanowili tę grę ocalić od zapomnienia m. in. poprzez cykliczną organizację Międzynarodowych Mistrzostw Polski w Tarokach, stałych rozgrywek lokalnej ligi i innych turniejów.

Popularną formą spędzania wolnego czasu są też szachy. W Zabrzegu działa szkołka szachowa, której adepci odnoszą sukcesy w turniejach.

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

28 kwietnia 2008 roku odbyły się w Zabrzegu warsztaty, w których wzięli udział mieszkańcy miejscowości oraz przedstawiciele gminnego samorządu. W czasie tego spotkania omówiono i zweryfikowano informacje przedstawione w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania, a także przeprowadzono analizę SWOT miejscowości. Ponadto omówiono problematykę planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną.

Przedstawiciele lokalnej społeczności Zabrzega i samorządu Gminy Czechowice-Dziedzice w trakcie prac warsztatowych

W trakcie przeprowadzonej analizy wskazano cechy charakterystyczne miejscowości, mogące stanowić jej atuty bądź słabości, a także przeanalizowano zjawiska w otoczeniu, które mogą mieć pozytywny bądź negatywny wpływ na sytuację Zabrzega i realizację aspiracji jego mieszkańców. Wyniki przeprowadzonej analizy są następujące:

Mocne strony:

- Dobre skomunikowanie sołectwa – dobra dostępność komunikacyjna, korzystny układ linii drogowych i kolejowych;
- Atrakcyjna turystycznie lokalizacja - bliskość zbiornika wodnego, lasu, gór, uzdrowiska, co stanowi potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji (w tym turystyki rowerowej);
- Dobre warunki klimatyczne (specyficzny mikroklimat, na który wpływ ma bliskość lasu i Zbiornika Goczałkowickiego);
- Dobrze zlokalizowane tereny sportowe i rekreacyjne, prężnie działający klub sportowy;
- Mocno zintegrowane środowisko mieszkańców; poczucie przynależności do społeczności i przywiązania do miejsca (wielu mieszkańców od pokoleń związana jest z miejscowością);
- Silny ośrodek gry w taroki (turnieje o zasięgu międzynarodowym)
- Wysoki poziom gospodarstw rolnych

Słabe strony:

- Nie uporządkowana gospodarka ściekowa (brak systemu kanalizacji);
- Zły stan nawierzchni dróg, niedostateczna ilość chodników – ulice niebezpieczne dla ruchu pieszego i rowerowego (brak ścieżek rowerowych);
- Niebezpieczeństwo powodziowe spowodowane złym stanem technicznym wałów na Wiśle;
- Nie w pełni zagospodarowany potencjał rekreacyjny, turystyczny i sportowy, niedostatek infrastruktury w tym zakresie;
- Nie rozwinięta infrastruktura kultury;

- Niedostateczna wielkość szkoły (zbyt mało sal lekcyjnych, za mała sala gimnastyczna);
- Okresowe pogorszenia jakości powietrza przez nieekologiczne źródła ciepła

Szanse:

- Budowa przez Gminę Czechowice-Dziedzice systemu kanalizacyjnego;
- Moda na aktywne spędzanie wolnego czasu (np.: turystyka rowerowa, jazda na rolkach);
- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej w Goczałkowicach-Zdroju korzystnie wpływający na wzrost turystów w Zabrzegu;
- Wzrost nakładów na ochronę środowiska;
- Możliwość zagospodarowania Zbiornika Goczałkowickiego na akwen rekreacji i sportów wodnych

Zagrożenia:

- Możliwość nie przyznania Gminie dotacji z Funduszu Spójności na realizację systemu kanalizacji;
- Emigracja młodzieży;
- Władze powiatu nie troszczą się o swoje drogi w sołectwie;
- Restrykcje i ograniczenia dla działalności rolnej i gospodarczej, mogące wynikać z planu ochrony obszaru Natura 2000 (który jest obecnie opracowywany)

Analiza SWOT a możliwości dalszego rozwoju miejscowości

Reasumując analizę słabych i mocnych stron, należy stwierdzić, że wskazane atuty Zabrzega oraz szanse pojawiającego w jego otoczeniu - przy uwzględnieniu zidentyfikowanych słabych stron i zagrożeń - stanowią podstawę do planowania rozwoju miejscowości w następujących obszarach priorytetowych:

- Infrastruktura przestrzeni publicznych;
- Infrastruktura komunikacyjna – drogi, chodniki, ścieżki rowerowe;
- Infrastruktura ochrony środowiska;
- Sport, turystyka i rekreacja;
- Kultura, dziedzictwo historyczne, tradycje i zwyczaje;
- Rolnictwo i agroturystyka.

4. Planowane w latach 2008-2015 zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną

W wyniku przeprowadzonych prac warsztatowych i konsultacji społecznych określono obszary priorytetowe dla rozwoju Zabrzega, przedstawione w podsumowaniu poprzedniej części niniejszego opracowania.

Priorytety te w ujęciu zadaniowym przedstawiają się następująco:

- Podnoszenie jakości infrastruktury przestrzeni publicznych stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i osób przyjezdnych;
- Poprawa jakości bazy rekreacyjno-sportowej Zabrzega, poprzez rozbudowę istniejących i tworzenie nowych obiektów rekreacyjnych i sportowych, w tym także obiektów komunikacji pieszo-rowerowej i infrastruktury turystycznej;
- Poprawa stanu środowiska poprzez regulację gospodarki wodno-ściekowej i ochronę powietrza;
- Budowanie wizerunku miejscowości będącej ośrodkiem gry w taroki o znaczeniu międzynarodowym;
- Kultywowanie, popularyzacja i promocja wiedzy o lokalnej historii, zwyczajach i tradycjach.

W oparciu o tak zdefiniowane priorytety działań zaplanowano w okresie siedmioletnim zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną, nie ograniczając się tylko do tych, które kwalifikują się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”. Zadania te są opisane w poniższej tabeli. Kolejność zadań podyktowana została hierarchią ich wagi dla społeczności Zabrzega.

Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną Zabrzega w okresie 2008-2015r.

L.P.	Nazwa i opis zadania	Harmonogram realizacji (lata)	Wartość zadania (źródła finansowania)
1.	Remont elewacji zabytkowego kościoła pod wezwaniem Świętego Józefa (w tym malowanie, odtworzenie gzymsów). Cel zadania wpisuje się w lokalny priorytet, jakim jest podnoszenie jakości infrastruktury przestrzeni publicznych, stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i osób przyjezdnych.	2008	200 tys. zł (kościół, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich)
2.	Utworzenie wiejskiego ośrodka kultury (rozbudowa budynku wielofunkcyjnego przy ul. Gazdy 3, budowa sceny i zaplecza). Celem zadania jest podnoszenie jakości infrastruktury przestrzeni publicznych, stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i osób przyjezdnych. Ponadto realizacja zadania w sposób radykalny polepszy warunki lokalowe dla kultywowanie, popularyzacji i promocji wiedzy o lokalnej historii, zwyczajach i tradycjach.	2011	1,2 mln zł (gmina Czechowice-Dziedzice, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Regionalny Program Operacyjny)

3.	Rozbudowa Zespołu Szkół w Zabrzegu wraz z infrastrukturą. Realizacja zadania zaspokoi potrzeby lokalne szkoły. Jest ona zgodna z przyjętym priorytetem podnoszenia jakości infrastruktury przestrzeni publicznych stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i osób przyjezdnych.	2011-2013	4 mln zł (gmina Czechowice-Dziedzice, Regionalny Program Operacyjny)
4.	Wsparcie dla kultywowania tradycji społeczności lokalnej – zakup strojów i instrumentów dla zespołu muzyki regionalnej oraz zakup wyposażenia dla organizacji rozgrywek w taroki i szachy. Celem przedsięwzięcia jest kultywowanie, popularyzacja i promocja wiedzy o lokalnej historii, zwyczajach i tradycjach oraz budowanie wizerunku Zabrzega jako ośrodka gry w taroki o znaczeniu międzynarodowym.	2009	50 tys. zł (Miejski Dom Kultury, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich)
5.	Utworzenie placu zabaw dla dzieci i młodzieży. Utworzenie nowych obiektów rekreacyjnych i sportowych pozwalających na kontakt z naturą i zdobycie wiedzy o środowisku. Celem zadania jest podnoszenie jakości infrastruktury przestrzeni publicznych stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i osób przyjezdnych oraz poprawa jakości bazy rekreacyjno-sportowej Zabrzega.	2010	700 tys. zł (gmina Czechowice-Dziedzice, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Regionalny Program Operacyjny)
6.	Opracowanie koncepcji komunikacji pieszo-rowerowej. Realizacja zadania pozwoli na zaplanowanie dalszych przedsięwzięć służących poprawie bezpieczeństwa komunikacyjnego na terenie miejscowości oraz poprawie jakości bazy rekreacyjno-sportowej Zabrzega, poprzez rozbudowę istniejących i tworzenie nowych obiektów komunikacji pieszo-rowerowej i infrastruktury turystycznej	2010	30 tys. zł (gmina Czechowice-Dziedzice)
7.	Rozszerzenie atrakcyjności oferty sportowo-rekreacyjnej – sztuczna nawierzchnia boiska bocznego, ogólnodostępnego na stadionie	2012	1 mln zł (gmina Czechowice-Dziedzice)